

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In het coalitieakkoord 'Een stad 2022-2026' staat onze ambitie om het aantal Rotterdammers in de bijstand te laten dalen naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. In het na de zomer door uw raad vastgestelde Beleidskader Participatie 2023-2026 Werk is geweldig! is social return genoemd als één van de instrumenten om werkzoekenden op weg te helpen naar (duurzaam) werk en om sociale impact te maken in onze stad en de regio.

In deze brief lichten we toe hoe we de komende jaren samen met de gemeenten in de arbeidsmarktregio Rijnmond de doorontwikkeling van social return vormgeven en hoe we vanuit strategisch perspectief sociaal economische impact met onze inkoopkracht maken.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Coalitieakkoord 'Eén Stad 2022-2026'
- Strategiebrieven Participatie, 6 december 2022 (22bb008320)
- Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!' (23bb004048)
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 'Binnen de regels, buiten de gebaande paden' 2023
- Motie VOLT "Wanneer je iets krijgt, geef je ook iets terug", 28.09.2023 (23bb006380)
- Motie VVD "Ondernemers laten ondernemen", 28.09.2023 (23bb006381)

Toelichting:

Een arbeidsmarkt waar we passend werk creëren zodat iedereen meedoet, dat is waar we aan werken voor onze inwoners en werkgevers. We doen dit door onze bestaande Impact economie te versterken. Social Return is hierbij een belangrijk instrument en draagt al jaren bij aan het bevorderen creëren van duurzaam en waardevol werk.

In de strategiebrieven en het beleidskader Participatie 'Werk is geweldig!' hebben wij aangekondigd uw raad te informeren over het nieuwe regionale social return beleid.

De ingediende moties die uw raad heeft aangenomen bij de bespreking van het beleidskader hebben we betrokken bij de vormgeving van dit nieuwe beleid. De wijze van afdoening vindt u aan het einde van deze brief.

Koploper zijn en blijven

De gemeente Rotterdam was een van de eerste gemeenten die social return toepaste (in 1996 middels de "5% norm") en we zijn met trots koploper van Nederland op dit gebied. Social return wordt toegepast bij inkoopopdrachten boven de 50.000 euro, subsidies en externe inhuur in de gemeente Rotterdam. We werken actief samen met de gemeenten in de arbeidsmarktregio Rijnmond en presenteren hierbij voor de derde maal een uniform regionaal social return beleid.

De doorontwikkeling van het regionale social return beleid geeft een ambitieuze en innovatieve koers aan voor de komende jaren. Hiermee leggen we de visie, beleid en daarmee kaders vast zodat we sociaaleconomische en maatschappelijke impact kunnen en blijven maken.

In het nieuwe beleid behouden we wat goed is, namelijk:

- de sterke regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio Rijnmond;
- de dienstverlening richting opdrachtnemers en ankerorganisaties;
- het stimuleren van sociaal ondernemerschap en het ontwikkelen van social return waardering voor nieuwe initiatieven zoals bijvoorbeeld sociaal investeren.

We zien ook de kansen die social return biedt en daarom:

- zetten we meer in op arbeidsontwikkeling en het vergroten van waardering voor duurzame uitstroom;
- stimuleren we de kansen om voorschakeltrajecten vorm te geven en social return als instrument beter te benutten voor onze werkzoekenden;
- bieden we ruimte voor maatwerk en maken we werk van efficiënte administratie-luwe processen voor opdrachtnemers;
- ontwikkelen we nieuwe mogelijkheden om inkoopkracht te benutten door stil te staan waar we inkopen en hoe opdrachtnemers impact kunnen maken met hun opdracht;
- benutten we de opgedane ervaring vanuit social return om bij te dragen aan de verschillende strategische perspectieven om sociaaleconomische impact te (blijven) maken.

We blijven inzetten op het verbeteren van de dienstverlening, productontwikkeling en kennisdeling om het instrument social return verder te brengen en een uniforme uitvoering van het regionale beleid te stimuleren. Een aantal belangrijke onderdelen lichten we hieronder verder toe.

De kracht van social return: verbinden en impact maken

In Nederland neemt het bewustzijn van de bestaande impact economie ook toe waarin maatschappelijke waarde (impact) expliciet een onderdeel vormt. Waar werk, ondernemen, innovatie en technologie leiden tot een verbeterde leefomgeving en daarmee een betere, toekomstbestendige wereld voor iedereen. Gemeenten krijgen steeds meer ervaring met het realiseren van maatschappelijke impact door het opnemen van maatschappelijke doelen (MVOI) in hun inkoopbeleid en daar de juiste dienstverlening toe te organiseren. In Rotterdam is social return ook goed geborgd in het door het college vastgestelde Inkoop- en aanbestedingsbeleid 'Binnen de regels, buiten de gebaande paden' 2023. Social return is één van de belangrijke pijlers van het MVOI-programma en we leggen actief dwarsverbanden tussen de verschillende thema's.

Met social return dragen we op strategisch niveau bij aan de instrumentontwikkeling en het vergroten van het bewustzijn van de impact economie. Dat doen we door te handelen en te denken vanuit Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen (MVOI).

Concreet betekent dit:

- uitbreiding van social return partners (ankerorganisaties);
- groei van het aantal erkend sociaal ondernemers waar werkgevers via hun inkoop impact kunnen maken;
- ontwikkelen van de Sociaal Economische Impact Paragraaf (SEIP);
- het uitwerken van een maatschappelijke investeringsagenda;
- aandacht voor het nakomen van contractuele afspraken.

Social return partners

We maken nog meer impact met social return als we samen met partners in onze stad de handen ineenslaan. In onze aanpak voor partners ligt het zwaartepunt bij het samenwerken met ankerorganisaties.

Ankerorganisaties zijn grote, meestal non-profitorganisaties in de (semi) publieke sector waarvan de duurzaamheid op lange termijn is gekoppeld aan het welzijn van de inwoners van onze stad. Dit zijn naast de gemeente zelf, de ziekenhuizen, woningcorporaties, onderwijs, politie, energiebedrijven, waterschappen. Samenwerking met ankerorganisaties is van belang vanwege de lange termijnbinding én de maatschappelijke rol die zij vervullen voor de stad en regio. Deze is nodig om de inrichting en bestendiging van een social return beleid goed vorm te geven.

Als gemeente richten wij ons op het stimuleren, adviseren en het waar nodig faciliteren van deze (publieke) organisaties, werkgevers en coöperaties, zodat ook zij via hun inkoopkracht met social return (nog) meer impact maken.

De afgelopen 2 jaar is de dienstverlening social return partnerschappen opgezet en verder geconcretiseerd. Werkend vanuit een gefaseerde aanpak richten we op een verdubbeling van 10 naar 20 social return partners met een groeiscenario voor de social return resultaten van 7 naar 25 miljoen.

Sociaal ondernemen

Sociaal ondernemers maken impact! We verdubbelen het aantal erkende ondernemers van 50 naar 100. We geven richting en positie aan de mogelijkheden die inkoop bij sociaal ondernemers biedt. Belangrijk, omdat juist met hulp van deze ondernemers, werkzoekenden tot hun recht komen en werkgevers via hun inkoop impact kunnen maken.

Voor het onderdeel sociaal ondernemer binnen social return werkt onze arbeidsmarktregio samen met de arbeidsmarktregio's Haaglanden en Zuid-Holland Centraal. De drie arbeidsmarktregio's hebben gezamenlijk de voorwaarden over sociaal ondernemerschap ontwikkeld en opgenomen in hun social return beleid. Dit biedt uniformiteit en duidelijkheid voor de markt en voor de sociaal ondernemers. We zetten in op het verstevigen van de positie van sociaal ondernemers. De komende jaren onderzoeken we daarvoor of en hoe we kunnen werken met een aspirant variant voor sociaal ondernemers en hoe we (vaak commerciële) ondernemingen kunnen waarderen vanuit social return.

Sociaal Economische Impact Paragraaf (SEIP)

We ontwikkelen vanuit Rotterdam een nieuw instrument. De SEIP, eerder bekend onder de naam de Rotterdamse Werkgelegenheidsparagraaf (RWP), zie ook de collegebrief van 2 november 2021 (21bb13375). Social return is een onderdeel van dit nieuwe instrument waarbij we de inkoopkracht zo positief mogelijk economisch willen laten renderen en de werkgelegenheidskansen voor kandidaten in de arbeidsmarktregio vergroten.

Maatschappelijke investeringsagenda

De komende jaren gaan we samen met onze ankerorganisaties het concept van de maatschappelijke investeringsagenda verder uitwerken. Wij ondersteunen onze ankerorganisaties om bij te dragen aan maatschappelijke impact via het in- en uitvoeren van een social returnbeleid. Met het bundelen van de investeringskracht van meerdere ankerorganisaties, zorgen we voor het vergroten van de impact die we met elkaar maken.

Handhaven

Social return is een contractuele (juridische) afspraak tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. We zetten in op het volledige realiseren van de social return verplichting door bijpassende (werkgevers)dienstverlening. Het handhaven van social return zorgt ervoor dat de kansen voor onze werkzoekenden de prioriteit krijgen die ze verdienen. In het geval wanneer opdrachtnemers hun contractuele afspraken niet nakomen, handhaven we actief met in het uiterste geval het opleggen van een boete.

Tijdens de coronaperiode is er coulantie geboden aan opdrachtnemers met een social return verplichting, dit in combinatie met andere coronasteunmaatregelen waarover de gemeenteraad periodiek is geïnformeerd. Afgelopen jaar heeft er een intensivering plaatsgevonden op het handhaven van contracten met een social return verplichting. We zien in de praktijk dat de aanpak werkt. De cijfers laten zien dat bij ongeveer 30 % van de contracten, de achterstand binnen korte tijd na het versturen van een handhavingssignaal wordt ingehaald. Helaas is het in drie gevallen tot nu toe nodig geweest om ook een boete op te leggen.

Aanbod werkbezoek met technisch karakter Impact Economie

We bieden u graag een technische sessie aan over de Impact Economie. De Impact Economie is een groeiende sector door de inzet van maatschappelijke-impact gedreven ondernemers. Omdat deze ondernemers bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke doelen, willen we deze sector de komende jaren verder helpen groeien. Social Return is daar een wezenlijk onderdeel van. We bieden u graag een integraal werkbezoek aan, met inbegrip van onder andere de belangrijke technische elementen binnen de Impact Economie, zoals de samenwerking met De Rotterdam Impact Coalitie (RIC), bestaande uit SIF-R, Voor Goed Agency en Thrive Instituut, en het Social Return beleid.

Afdoening moties

Op 28 september 2013 heeft uw raad een tweetal moties aangenomen die betrekking hebben op social return. Het gaat om de moties "Wanneer je iets krijgt, geef je ook iets terug" van de fractie van VOLT (23bb006380) en "Ondernemers laten ondernemen" van de fractie van de VVD (23bb006381)

De motie 'Wanneer je iets krijgt, geef je ook iets terug' roept het college op om te onderzoeken welk percentage er in de laatste twee jaar is behaald en of er financiële ruimte bij social return boven de streefwaarde van 85% niet benut wordt. In het geval van restructuur deze breder en impactvoller in te zetten en er op na te zien dat de volledige inkoopkracht van de gemeente op het gebied van social return wordt benut. De afgelopen jaren zijn de gestelde target en resultaat als volgt geweest:

ROTTER- DAM	2018	2019	2020	2021	2022	t/m aug 2023
Gerealiseerde social return (€)	34.323.138	41.047.405	31.558.409	43.072.084	37.804.398	23.024.550
Doelstelling	90%	90%	90%	90%	95%	95%
Behaalde realisatie	103%	124%	99%	128%	99%	103%

Daarmee zijn de streefwaardes / target ruimschoots gehaald. De target heeft betrekking op de bij het coördinatiepunt social return bekende contracten. De resultaten zijn onder meer bereikt door een over-realisatie op contracten. Er is bij een deel van de contracten sprake van onderrealisatie. Hierop wordt gehandhaafd.

We gebruiken social return om mensen aan het werk te helpen en werkgevers inclusiever te laten worden. Aan de wens om de volledige inkoopkracht te benutten wordt dagelijks gewerkt, mede op basis van de aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek uit 2020. De realisatie van social return is conform de aanbestedingswetgeving en is vereist dat de activiteiten die gewaardeerd worden voor social return in enige mate verband hebben met het voorwerp van de opdracht en plaatsvindt tijdens de duur van die opdracht. In het nieuwe beleid is er meer ruimte gecreëerd voor maatwerk met in achtname van het doel van social return en de geldende aanbestedingswetgeving.

De motie "Ondernemers laten ondernemen" roept het college op om de dienstverlening aan ondernemers in een vroeg stadium een heldere communicatie en passende ondersteuning te bieden over het voldoen aan de social return verplichting. Wij zetten werkgeversdienstverlening centraal..

Vanuit het coördinatiepunt social return zijn accountmanagers social return actief om opdrachtnemers van de gemeente in een zo vroeg mogelijk stadium en periodiek gedurende de loopt van het contract te adviseren, faciliteren en te informeren over het realiseren van hun social return verplichting. Daarbij is het belangrijk dat opdrachtnemers zo vroeg mogelijk aangehaakt zijn in het proces om te komen tot een succesvolle social return realisatie.

We zijn gestart met het verder optimaliseren van de werkgeversdienstverlening. Zo hebben we een webinar ontwikkeld, waarin opdrachtnemers volledig worden meegenomen in wat social return is, hoe zij dit kunnen invullen en worden zij geïnspireerd door ideeën van mede-opdrachtnemers en sociaal ondernemers. Het rapporteren over de resultaten van social return naar uw raad doen we in de monitor W&I (in euro's en het gerealiseerde percentage in verhouding van de totale verplichting per jaar).

Wij stellen uw raad voor de moties hiermee als afgedaan te beschouwen.

Tot slot

Onze ambities met social return zijn groot. En om die ambities waar te maken, zetten we ons als (regio)gemeente(n) samen met opdrachtnemers, werkgevers, partners en overige stakeholders voortdurend en stevig in om van deze koers een succes te maken. Ieder vanuit zijn eigen rol. Samen maken we impact. Samen bouwen we aan een duurzame en inclusieve arbeidsmarkt. Wij hebben daar alle vertrouwen in!

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De financiële middelen voor uitvoering van de genoemde maatregelen worden opgevangen binnen de begroting.

Social return is als aanbestedingsvoorwaarde opgenomen bij inkoopopdrachten vanaf 50.000 euro, het is opgenomen in de subsidieverordening en wordt toegepast bij externe inhuur. Eisen en criteria voor social return voldoen aan de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht: non-discriminatie, objectiviteit, transparantie en proportionaliteit en houden op enigerlei wijze verband met de inhoud van de opdracht.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

J.H. Meijer, L.s.

De burgemeester,

A. Aboutaleb